

Streszczenie

Prezentowana praca jest wynikiem kilkuletnich obserwacji i doświadczeń w pracy terapeutycznej. Powstała z pasji do niesienia pomocy pacjentom, którzy ucierpieli na skutek choroby o podłożu neurologicznym, ale też z chęci do pogłębiania wiedzy o ludzkim mózgu, funkcjonowaniu ciała i możliwościach jakie niosą współczesne formy rehabilitacji. Dobór grupy badanej pozwolił na poszerzenie perspektywy badawczej nad korelacją oddechu, fonacji i artykulacji, pokazał konieczność oddziaływań w przypadku chorób, które dotąd nie były poddane opisowi w literaturze przedmiotu, a podstawową konkluzją staje się wniosek, że skuteczne działania logopedy wymagają wiedzy z zakresu nauk medycznych. Poszukiwanie nowych narzędzi opisu, łączenie kompetencji specjalistów z różnych dziedzin nauki definiuje współczesną logopedię, która konstytuuje się jako subdyscyplina czerpiąca z eksperyencji neuropsychologów, neurologów, anestezjologów, fizjoterapeutów, językoznawców.

W rozdziale pierwszym dokonuje się ustaleń terminologicznych związanych z przedmiotem badań. Umiejętność językowego porozumiewania się jest cechą dominującą gatunku ludzkiego. Dzięki mowie ludzkość opisuje rzeczywistość, definiuje pojęcia, tworzy opisy stanów emocjonalnych, gromadzi doświadczenie, buduje tradycje i kulturę. Oprócz omówienia języka jako cechy gatunku ludzkiego opisowi poddano zagadnienia dotyczące filogenezy i ontogenezy mowy, mózgowej organizacji mowy, neuroanatomicznych podstaw mowy, lateralizacji czynności mowy. Zaprezentowano także treści związane z zaburzeniami mowy w przypadkach uszkodzeń mózgu oraz procesów neuroplastyczności.

Rozdział drugi poświęcony jest omówieniu sprawności językowych u osób po incydentach neurologicznych. Zagadnienia poddane opisowi to: rozumienie mowy, mowa ekspresywna, pismo, czytanie, liczenie, gnozja wzrokowa i aspekty myślenia przyczynowo-skutkowego, organizacja prozodyczna ciągu fonicznego oraz zaburzenia interakcji.

Rozdział trzeci stanowi opis fizjologii i patofizjologii nerwów czaszkowych oraz roli jaką pełnią w procesie komunikacji.

W rozdziale czwartym dokonuje się prezentacji celów i przedmiotu badań, charakterystyki grupy badanej z uwzględnieniem oceny logopedycznej badanych i czynników modyfikujących wyniki, omawia się procedurę doboru grupy badanej i sposób gromadzenia materiału oraz przedstawia hipotezy badawcze.

W rozdziale piątym omawia się zagadnienia związane z zaburzeniami oddychania. Wstępne informacje dotyczą budowy i czynności układu oddechowego, następnie prezentuje się metody stosowane w leczeniu niesamodzielności i niewydolności oddechowej (intubacja, tracheotomia,

mechaniczna wentylacja), omawia się proces przywracania oddechu fizjologicznego. W dalszej części rozdział zawiera omówienie wyników badań własnych dotyczących zaburzeń oddechowych we wszystkich grupach badanych, a także graficzne przedstawienie rezultatów. Podstawowe kryteria oceny zaburzeń dotyczyły: obecności tracheotomii, konieczności korzystania z respiratora i koncentratora tlenu, obecności dyzartrii. Dodatkowe analizy przedstawiają dane dotyczące wieku oraz stanu funkcjonalnego pacjentów. Zmienna wieku ma charakter poglądowy, natomiast stan fizyczny badanych poszerza perspektywę badawczą, ma wpływ na formułowanie obserwacji i wniosków dotyczących procesu rehabilitacyjnego.

W rozdziale szóstym przedstawia się zagadnienia dotyczące fonacji oraz prezentuje się wyniki badań dotyczące zaburzeń fonacyjnych według następujących kryteriów: dostosowanie wdechu i wydechu do zadania głosowego, ocena czasu fonacji samogłoski, wysokość głosu, charakterystyka głosu, nastawienie głosowe, czynność rezonatorów nasady oraz natężenie głosu.

Rozdział siódmy zawiera treści dotyczące artykulacji (budowa aparatu artykulacyjnego, rola poszczególnych artykulatorów, definicja miejsca artykulacji). Następnie omawia się wyniki badań własnych w poszczególnych grupach badanych w oparciu o kryteria: obecność afazji, występowanie apraksji, obecność deformacji substytucji i elizji głosek. Ocenie podlegała także sprawność funkcji w obszarze orofacjalnym (połykanie, czucie, obecność odruchu podniebieno-gardłowego, praca podniebienia miękkiego, napięcie warg i ruchomość języka). Rozdział zawiera graficzne przedstawienie rezultatów.

Rozdział ósmy zawiera podsumowanie wyników badań z graficzną ilustracją.

Rozdział dziewiąty odnosi się do hipotez i celów badawczych stawianych w rozdziale drugim. Autorka w punktach przedstawia wnioski wyciągnięte z analiz.

Do dysertacji dołączono także bibliografię, spis rycin i tabel oraz abstrakt w języku polskim i angielskim.